

Nro. 7.

A' FELS. AUSTR. CSÁSZÁR, ES AP. KIRALY
KEGYELMES ENGEDELMEBÖL.

Indúlt Bétsből , Kedden Januarius 24-dik napján,
1809-ik esztendőben.

B é c s .

A' mostan uralkodó ifjú Török Császár, Mach. mud Han, egy igen barátságos kifejezésekkel írott levelet küldött az Austriai Cs. K. Felséges Udvarhoz. A' levél a' Hegira (Hedschra) 1223-dik esztendeje Schewal nevű hónapjának 9-dik napján költ, a' melyben a' maga thronusra való üléséről tévén jelentést, ő Austriai Császári Felségét Imperator, és Austriai Padischa titulussal illeti. — Azt a' jelentést, mellyet az előtte kevés ideig uralkodott IV-dik Mustapha, a' maga thronusra lett üléséről ide küldött volt, nem fogadta volt el ő Felsege,

azért, minthogy a' P a d i s c h a titulus, mint az eddig fennállott rendtartás kívánta volna, nem fordúlt benne elő.

(A' Törökök tsak a' K r a l titulust szokták adni a' Királyoknak; a' P a d i s c h á t, melly az ő Császárioknak titulusa, tsak a' Romai Császároknak adták meg).

Felséges Urunk kegyelmesen méltóztatott F. M. Lieutenant Jelachich Ferentz urat, a' M. Therésia Rendje Lovas vitézzét, 's egy gyalog Regiment Tulajdonosát, sok esztendőktől fogva való megkülömböztetett szolgálatai által szerzett érdemeire nézve, Magyar Báróságra emelni.

Spanyol Ország.

A' Párisi Monitör hofzszas várakoztatás után ilyen Bulletint adak Januarius 8-dikán: — “

„Az Anglusok Oktober' 29-dikén léptek be Spanyol országba. Látták November és December hónapok alatt, a' Gallicziai armádiát Espinosánál, az Extremadurói armádiát Burgósnál, az Arragoniai és Valencziai armádiákat Tudelánál, a' tartalék armádiát Samo.Sieránál, özfze rontatni. Látták végezetre Madrid városát elfoglaltatni, a' nélkül, hogy valami mozdulást tettek volna, és a' nélkül, hogy ezen Spanyol armádiák közül valamellyiknek segítségére mentek volna, holott azonközben ezeknek tsak egy Ofztály Anglus sereg is jó segedelmekre lehetett volna. —

„December' elején úgy esett értésünkre, hogy az Anglus armádia' tsapatjai hátrálásban foglalatoskodnak, és hogy Corunna felé folytatják útjokat, olyan czélozással, hogy hajókra üljenek. Azonköz-

ben ujjabb tudósításokat vettünk, mellyek azt mutatták, hogy az Anglus tsapatok megállapodtak, és hogy December' 16.kán Salamancából kitakarodtak légyen, olly czélozáfsal, hogy a' tsatázó mezőre kiálljanak. Az ő könnyű lovofoaik December 15-kén Valadolidhoz megérkeztek. Az alatt a' Duero vizén az egész Anglus armádia által takarodván, Dec. 13-dikban a' Dalmatziai Hertzeg' seregeivel Saldagnánál szembe szállott. —

„Mihelyest a' Császárnak Madridban az Anglusoknak ezen reméntelen határozások értésére esett, azonnal útnak indult, hogy az ő útjokat elvágja, és hogy a' hátokra üfsön: hanem, bár mi sebefséggel folytatták is útjokat a' Frantzia seregek, a' Guadarama hegyein való általmenetel, melly hegyek hóval vóltak fedeztetve, a' szünetlen esőzés, a' patakoknak kiárradások, két napokig akadályoztatták őket az ő útjokban. —

„A' Császár 22-dikben úndúlt-el Madridból; fő hadi szállása 23-dikban Villa.Castinbe, 25-dikben Tordesillasba, 27-ikben Medina-del.Seccóba tétett által. —

„December 24-dikén reggel, tányájából felkelvén az ellenség, útnak indult, olly czélozáfsal, hogy a' Dalmatziai Hertzeg' táborának bal szárnyát elvágja: hanem még azon réggel értésére ésvén a' Madridi mozdulások, azonnal visszsa kezdette vonni magát, elhagyván a' maga pártosait a' tartománybélieket, a' kikben ismét fegerjesztette vala az indulatot, és a' Gallicziai armádiát, melynek ismét meg kezdett vala jőni a' reménsége, 's ispotalyának és bagázsiájának egy részét, és sok hátramaradozókat. Ez az Anglus armádia már tsaknem éppen a'

veszedelem' fzelén áll vala; tizenkét órányi külömséggel (vagy késed lemmel) oda lett volna Angliára nézve egélfzen. —

„Sok pufztitást követett-el, a' mellyek elkerühetetlenek szoktak lenni akkor, mikor a' hátráló ellenség erőltetett úrakat teszzen; elvitt sok ágy-takarót, paplant pokrótzot, öfzvért, 's egyebet. —

„A' következett 14 napok alatt nem történt egy puska lövés; tsak a' könnyü lovaság tsapott itt-ott öfzfe.

„Generális Durosnel 400 könnyü lovasokkal az éjjelnek elközeledésekor egy Anglus gyalog tsoportra tsapván, sok embert öfzfe vagdalt, és megzavarta a' tsoport' redjit. —

„Ekkor történt, hogy Generális Lefebre-Desnouettes, a' Császári Testörzö Vadászok' Oberstere, a' ki az előtt harmadnappal három Swadronokkal ki volt küldettelve, sok bagázsiát, sok aszfzony embert, és sok elmaradozó katonát fogván-el, 's az Exlai hidat is elrontva találván, azt gondolta, hogy Benevante városát is oda hagyta volna az ellenség: 's ezen tűz által tehát, a' melly olly gyakran szemekre hanyatik a' Frantzia katonáknak, elragadtatván, által úfztatott a' vizen, olly czéllal, hogy Benevante városába mennyen; a' hol az Anglusok hátuljáró tsapotjoknak egész lovaságára bukkánván, hofzfzas verekedés támadott a' 400 Frantziákból és 2000 Anglusokból álló seregek között. —

„Végezetre a' miéink engedni kéntelenítették a' számnak; derék katonáink kéntelenek voltak vífzfza úfztatni a' vizen; Generális Lefebre-Desnouttes alól, a' ló ellövetett, 's maga egy pistoly golyobis által megsebesítettvén, 's gyalog maradván, elfo-

gattatott. A' Testörző vadászok közzül tizen hasonlóképpen gyalog maradván, elfogattattak, ötön a' vízbe haltak, huízan sebet kaptak. —

„A' Frantzia katonáknak ezen tüzeisége megtanithatta az Anglusokat arra, hogy mit várhatnának ők az ilyen emberektől közönséges verekedésnek alkalmatofságával. Hogy Generális L e f e b v r e hibázott, bizonyos dolog; de ez, Frantzia hiba: ezt egyfzersmind gyalázní is kell, meg is kell jutalmaztatni. —

„A' foglyok száma, a' kik eddig kezünkre kerültek, 300-ra telik; ezek mind olyan egygyeny egygyen talált hátramaradozó emberek.

„A' Császár hadi szállása December 28-dikán Válderásban, a' Dalmatziai Hertzegé Mancillában, az Elchingeni Hertzegé Villaferben volt. —

„A' Császár, Madridból való elindulásakor, J ó s e f Királyt a' maga Generál Lieutenantjává 's a' Madridi örző sereg' Komendánsává nevezte, a' Danczkai és Bellunói Hertzegek seregeiket pedig a' Generális Lasalle, Milhaud, és Latour-Maubourg lovas Osztályaikkal egyetemben, a' közép pontnak védelmezésére hagyta. —

„Az idő rendkívül rofz. A' nagy hideget sok esőzés váltotta fel. Mi is szenvedünk: de az Anglusoknak még többet kel szenvedni bizonynyal.“

*

*

*

A' Párisi egyéb közönséges levelek több fontos történetekről is emlékeznek, a' mellyek felől még semmi emlékezet nem tétetik ezen Bulletinben. Említik p. o. egyebek között, hogy December' 25-dikén a' Császár személyesen maga, az Anglus armádiá-

nak jobb szárnyával éppen ízembe állott volna — és hogy 27-dikben vagy 28-dikban egy nagy tsata történt volna a' két ellenséges armádiák között, a' melyben 40 ezer Anglusok lettek volna jelen, 's a' Blake armádiájának maradványa, a' Gallicziai Insurgens seregek, és a' fegyverbeöltözöködött parasztok által segítették volna. — A' Bulletinben azonközben December 28-dika felől még semmi egyéb emlékezet nem tétetett, hanem tsak ez, hogy a' Császár fő hadi szállása akkor Valderasban volt. — Ez a' Bulletin már a' 21-dik volt Spanyol országból: nagyon várják a' Párisik a' 22-diket.

A' Párisi Ujságok, még minekelőtte ezt a' 21-dik Bulletint a' Monitör kiadta volna, sok külömbkülömbféle magános levelezőktől vett tudósításokat hirdettek ki, mellyek közzül itt következnek néhány summásan: —

A' Spanyol fzeleiről, Jan. 3-dikán. Az Anglusok azért nyomúltak elő, hogy a' Bayonne és Madrid között való közösülés' útját ketté vágják: hanem meg eshetik, hogy ezen lépéseket drágán meg fogják fizetni, 's ha tsak a' hó és az efsőzés által járhatatlanná tétetett utak miatt a' Frantziák meg nem gátoltatnak, külömben bajosan menti-ki az Anglus armádia magát a' vefzedelemből. —

A' Császárnak Madridból való elindulása tsak hamar elhírelődött a' városban. Az az előtt való napon sok Regementeket elútazni, 's a' várost nagy részint ürefsen hagyni fzelelvén a' lakosok, 's abból, a' mi a' városban történik azt hozván-ki, a' mi valóság volt, hogy t. i. a' nagy armádia egyéb részeinél is hasonló mozgások történnek, nagyon bámulni 's a' dolog' okát kitanúlni kívánták mindenek. Nem

tsuda tehát, hogy a' roszszúl gondolkodók 's az ellenség kiküldöttjei, a' bizontalan környülállásokat használván, százféle ujságokat is hirleltek-el, melyek által a' revoluzciónak barátjai, ha kik még találtathattak, ezer féle próbákra tétetődtek-ki. Melly nevettséges hírek szárnyalhattak szerteszéllyel, meg lehet tsak abból is itélni, hogy már egész valóságot jelentő hangon kérdezték az emberek egymástól, hogy ugyan igaz-e', hogy 40 ezer Maurok jönnének siettséggel az Insurgenseknek segittségekre. — Ezen környülállások között vétetett munkába Madridban a' templomokban az Oltárok előtt a' Josef Király válafztatására a' voksolás, a' melly a' Király részére nézve igen kedvezőleg menvén véghez, 24-dikben olyan kivánságot nyilatkoztattak ki a' Madridi külömbkülömb gyülekezetek, hogy egy Követtséget küldjenek Napoleon Császárhoz a' fő hadi szállásra, kéretvén, hogy mennél hamarább ajándekozza-meg őket a' maga testvérével, Joseffel, mint Spanyol Királlyal.

Páris, Jan. 9 ikén. A' mi Ujságainkban ma ilyen ujságok találtatnak: A' Császár hadi szállása által ment Rio-Seccóbol Benevantébe (a' Duero mellett). Az Anglus armádiát hathatósan kergeti a' Frantzia.

Bayonne, December 31-ken. A' Császár igen sebefs útat tett Madridból Benevante felé (a' Leoni videkekre). Nyomban kergeti az Anglusokat, a' kiknek az ő Portugallia felé vívő útjokat Marschal Ney már elállván, nints egyéb mit tegyenek, hanem tsak hogy Astorgán által a' Gallicziai bértzeg között vonnyák vízfza magokat Corunna felé. De kérdés, hogy ha oda eljuthatnak is, találuk-e' ott

elégséges szállító hajókat, hogy felüljenek és elevezzenek. Mi történt a' Blake és Romana seregeikkel, nem tudjuk. A' Leoni lakosok és a' szomszéd vidékiek, Napoleon Császárhoz folyamodtak kegyelemért.

A' Német Országi Újságírók közül az egygyik úgy itél, hogy az a' 21-dik Frantzia Bulletin, a' melly feljebb előfordult, megtáfolja azt az ugyan-
tsak a' Párisi újságlevelekben olvastatott hirt, hogy egy nagy verekedés három napokig, u. m. December 27-dikétől fogva 29-dikéig folyt volna szünetlen és nagy vérontással a' két ellenséges seregek között. Mások ellenben úgy itélnek, hogy még más Bulletin kell vágni, 's még abból lehet világosan által látni, hogy mi történt, mi nem.

Itt köetkeznek még három levelek röviden, a' mellyekről ismét szükség megjegyezni, hogy akkor indúttak Párisból, mikor a' 21-dik Bulletin még nem jött volt ki:

Páris, Jan 7-kén. A' Spanyol országi leg újabb levelek fzerént, minden felől körül vették a' Frantziák az Anglus armádiát. A' Császár hadi szállása Rio Seccóban, a' Dalmatziai Hertzége Carrionban van. Minden környülállások fzerént remellhetjük, hogy az Anglus armádia meg nem menekszik.

Páris, Jan. 7-kén. Az Anglusok nyakrafőre vonják viszfza magokat, hogy az Asturiai és Gallicziai hegyek között a' partokhoz érkezhessenek. De már mind két szárnyaik megkerültettek. December 27-dikén már csak 12 mértföld távolságra volt töllök a' Császár.

Páris, Jan. 7 kén. Leön tartományában tsatolták özfzfe magokat az Anglusok és Insurgensek. Véllek szemben a' Soult, Lannes, és Junot armá-

diák állanak; Marschal Ney Salamancán által nyomult olly czéllal elő, hogy az Anglus armádiának jobb szárnyára üfsön. — Soult annak bal szárnyát kerulte-meg, etc. — Ebben a' levélben emlittetik továbbá, hogy a' verekedés Dec. 27-dikétől fogva 29-dikéig tartott volna a' két seregek között, a' melly végezetre a' Frantziák győzedelmével végződött volna, 's hogy a' tsatában Portugallusok is felesen lettek volna, etc.

Meg jegyzésre méltó környülállás vólt még az is némelly levelekben, ennek a' 21-ik fontos Bulletinnek kijövedele előtt, hogy ezek a' Császárnak Madridból való elindulása felől úgy irtak, hogy útját Toledo 's onnan Truxillo felé vette, a' hol Anglus Generális Moore több mint 40 ezer Anglusokkal és néhány Spanyol Ofztályokkal táborozott. Truxillo még a' Tágus vize bal partjától is meglehetősen mezfizeségre esik Extremadurában. Valadolidhez tehát Generális Baird nyomult volt elő 15 ezer Anglusokkal Salamanca felől, 's az ő segittségére Generális Romána érkezett volt el az Oviedói és St. Anderi verekedések után a' vezérlése alatt lévő Insurgensekkel. A' sokszor említett Frantzia Bulletinben említettett hadi történetek, minden környülállások fzerént itt a' Baird és Romana seregeiknél estek. Ha a' Tagus bal partja felől, nevezetesen Truxillonál talált az a' három napi verekedés elő fordulni, arról még nem jöhetett-el a' hivatal fzerént való tudósítás.

Ezen időközben Katalonia felől is nevezetes hadi mozgások történtek. Gen. St. Cyr Dec. 8-ikán tovább indította Figueras mellől a' vezérlése alatt lévő armádiát, két tsapatokban. Az egygyik tsapa-

tot Olot felé, a' másikat pedig a' tengerpart felé küldötte el, azért, hogy jobbnak tartotta ilyen nagy kerülést tétetni, mint-sem a' Geronai erős várat, a' hol az egyenes út lett volna, megtámadni. Geronán túl ismét öszfze találkoztak és magokat öszfze tsatólták a' két tsapatok. December 17-dikén egy lovas Regementünk Barcellona várának fordulván, majd minden ellentállásra való találás nélkül bément oda az azt megszállva tartó ellenséges csoportok között. Ekkór a' bennlévő ket Generálisok Dühesm és Lecchi azonnal kiütvén, egy ellenséges tanyát elfoglaltak, a' hol azután az egész Frantzia sereg bérontott Barcellonába. Generális Pino alatt, a' ki az Olasz csoportot vezérli, a' ló el-lövetett. Redind, az Insurgensek vezérje, terhes sebet kapott.

P r u f z f z i a.

A' Pruszsziai Monarchiának eredetéről, nevedéséről, és hanyatlásáról, egy munkátska jött-ki Berlinben, a' melyből ilyen summázatot jegyzet-tek-ki az ujságírók: — “

„Az Első Friedrich Választó Fejedelem birto-
kai, tettek az 1415-dik esztendőben 355 — a' Já-
nos György Választó Fejedelemé 1598-ban 642 —
a' János Sigmond Választó Fejedelemé 1619-ben
1447 négyfzeg mértföldeket. A' Nagy Friedrich
Wilhelm Választó Fejedelem 2042 négyfzeg mért-
földekre terjesztette a' maga birtokait, a' melly bir-
tokokban valami két millióra ment az emberek szá-
ma. Ő volt az utólsó a' Brandenburgiai Vá-
lasztó Fejedelem, azok közül, a' kik Királyok nem
voltak. — Utánna következtek a' Királyok, kik
közzül most az ötödik uralkodik. Az Első Fried-

rich 1701-ben tette-fel a' maga fejire Königsbergben a' Királyi Koronát, ki is 1713-ban halt-meg, a' nélkül, hogy birtokait terjesztette volna. A' fia, Első Friedrich Wilhelm, a' ki 1740-nig uralkodott, magáévá tette Swéd Pomeroniának egy részét, annak fő várofsával Stettinnel egyetemben, kinek halálakor 2197 négyfzég mértföldre terjedett a' Pruszus föld. Második Friedrich, 1740-től fogva 1786-tig uralkodván, azt, Sleziának és Napnyugoti Lengyel országnak elfoglalása által 3549 mértföldre, 's alattvalóinak számát hatodfél millióra vitte. A' negyedik Király a' maga meghalálózásokor 1797-ben, a' Lengyel ország két utóbbi felosztatása után, 5526 négyfzég mértföldből álló birtokot hagyott maga után. A' mostani Király Friedrich Wilhelm birtokai, a' Jenai ütközett t. i. 1806-ban Oktober 14-dike előtt, tettek 6181 négyfzég mértföldet, 's az ő alattvalóinak számok a' 10 milliót fellyül haladta. A' Tilsiti békeségkötés 2954 négyfzég mértföldre és 5 millió emberekre szállította le a' Prusziziai Monarchiát.

B r a s i l i a.

Az Europai Udvar Déli Amerikában, melly ott a' leg nagyobb ujság, a' mult esztendőnek kezdetétől fogva a' maga ottani új elintézésével foglalatoskodott szünet nélkül. Leg első Diplomatikai, a' maga külső Országok eránt való állapotját illető, nyilatkoztatását, a' mult Május első napján adta ki a' Régens Princz, a' melyben környülállásosan elő adja minden eddig való tselekedeteit, minden indittó okokkal egyetemben. Manifestumának végén a' képpen

nyilatkoztatja ki magát: — „hogy ügyét a' Mindenhatóra bízván, a' Frantzia orizággal való minden közösülését félbe szakasztja, 's minden alattvalóinak hatalmat ad, arra, hogy a' Frantziák ellen, tengeren vizen, a' hol tsak módját láthatják, mint ellenség ellen úgy viseljék magokat “ — Azt is közönségesképpen kinyilatkoztatja végezetre Régens ő Királyi Hertzegsége, hogy az Anglus Királlyal való egygyetértés nélkül a' Frantziák ellen való fegyvert soha letenni nem fogja, és Portugalliának általongedésében megegyyezni soha nem fog.

Az a' Spanyol Infans Don Pedro Carlos is, a' ki a' Portugallus Udvarral egyetemben Brasiliába tette által lakását, hasonlóképpen adott ki Augustus 19 dikén Rio Janeiróban egy nyilatkoztatást, melyben a' Brasiliai Királyi Hertzegasszonyal Charlotta Joaquinával egygyütt, kihirdették, hogy ők a' Spanyol országi történetek-ellen, t. i. a' Királynak IV-dik Károlynak a' Spanyol Koronáról való lemondása ellen, etc, protestálnak.

Magyar Ország.

Nagy Varadról 27 ik Decemb. Egy igen nevezetes Napot ére el Tek. Bihar Vármegye, ezen folyó Decemb. hónap 19-dikén, a' mely napra t. i. a' Mgos Fő Isp. Administr. Ur Gróf Rhedei Lajos ő Nga által, az egész Bihar Vármegyei Nemesség mint Restorationális, vagy is Tiszt-Választó Gyűlésre annak rendi szerezént meghivattatott.

Olly szamofsan öszve is sereglett a' nemesség ezen régen ohajtott napra, a' téli idő mostohasága ellent nem állván, hogy a' Vármegye házának ta-

valy a' köz falak ki verésivel öfzve kaptolt két Szálaiban, (melyeket már most tsak egy köz falt formáló, 's a' falba mesterségesen vízfza tafzittatható ajtok válafztnak el) a' sok nép el nem fért. Midőn a' Gyülés elein az egybe gyült Karok és Rendek a' Mgos Administrátor ő nagyságát, mint Restaurálót, Fényes Deputatio által magok közzé dífzen meghívták, ő Nga mintegy 10-ed fél órakor a' Gyülésben a' temérdek' nép sokfzori vivát kiáltási közt előre a' fő helyre fel verekedhetvén, tsak hamar egy hathatos befzédet kezdett. el véle fzületett oly ékes fzólláfsal, a' minémüvel Varad a' maga külömben tífzta magyarsággal fzolló fzámos Fiai közt, a' bóldog emlékezetű Cardinál Pázman Péter ólta nem ditsekedhet. Melyre, mintegy magán kívül ragadtatva lévén a' figyelmetes sokaság, egész az elálmélkodásig, oly tsendesség foglalta. el a' fzálákat, hogy az ember fzinte tsak egyedül magát gondolhatta volna jelen lenni az ékes Orátort. Miképpen dolgozhatott ez az ékes és fontos befzéd a' szivekben (hogy kiki megítélhesse fzóról fzóra közlöm) a' Tkes Vármegye is méltónak itélvén, hogy az archivumban örök emlekezetben megmaradjon.

De hogy valóban dolgozott. meg mutatta a' fzerentsés következés, mivel alig mondhatta. ki a' Mgoa Administrator Ur a' Cánditátusok Neveit, 's alig sejdítették. meg a' jelenévő, hogy ő Nga főképpen a' régi fzolgálatokat kivanja tekintetbe tartatni: azonnal fzabad fel kiáltó kangos fzóval az el Válafztatottnak neve hallatott, és oly sebefszen végbe mene, hogy az egész Restauratio melyben, egyetkettőt ki véve, mind tsak a' régi Tíft Urak válafz-

tattak el, harmad fél óránál tovább nem tartott, még pedig az efféle alkalmatofságokkal gyakran megtörténni szokott, minden illetlenség, vagy izemélyes meg fertődés nélkül.

T u d o m á n y o s H í r a d á s.

Az Útazók irásai a' mai Litterátúrának egy oly kedves és hasznos új ágát teszik, mely tsak a' múlt Század közepe óta virágzik, és illy kevés idő alatt álmélkodásra méltóképpenn meggyarapodott. — Nem is ok nélkül kedves ez, mert a' tudománybéli palérozódást sokképpen elősegéli, és támogatja: a' Földleírásnak, és a' föld külömbkülömbféle Népei esmérésének ez egy legfőbb kútfeje; — a' Természet esmérésére egy szükséges kúlts, mert esmerni kell a' Természetben a' külömböző helyekenn előfordúlni szokott változásokat, azoknak helyeit, és a' külömböző helyekenn való módosításait (madificatio); — világofságot nyújt a' Históriára, mert ha valamely Népnek viselt dolgairól akarok tudni, tudni kell annak nemzeti karakterét, szokásait, lakó földjét, és ennek fekvését; — a' Filózofus itt találja fel az Embert úgy, a' mint azt a' Természet szüli (Original), 's így tehet szert arra az eredeti mustrára, mellyet néki múlhatatlanúl fel kell keresni, ha az emberi természetet igazán kiakarja esmerni; — végre (hogy most egyebeket elhalgassak) mi gyönyörködtethet jobban egy eleven érzésű embert, mint az esmeretlen helyeken, és az idegen Nemzetek közt való utazás? a' mibe ha módunk nints, nem kevés gyönyörködést találunk tsak abban is, ha az efféle utazásokat jól írva olvashatjuk.

Nem tsuda hát, hogy az ilyen útazásokra időről időre, nagy költséggel Tudósokat küldenek a' Fejedelmek: az Útazók írásaiból a' Könyvházakban sok száz darabok vagynak bégyűjtve; ezeket magok a' Tudósok egy nyelről másokra forgatják; az olvasó Kabinétekben a' jobb Útazók könyvei, éppen oly rongyosok és olajosok a' szüütelen való kézbeforgás miatt, mint magok a' legkedvesebb Románok; gyönyörködve olvassa azokat a' tanuló Ifjúság, az Afzfonyi Nem, és minden olvasni szerető, de legnagyobb gyönyörködéssel, 's legtöbb haszonnal olvassa a' Tudós: már ma a' Földleírást is (mely magában száraz portéka), ezekkel öszvekötik, és a' gyermekeknek egyik nevelő Tudományúl választják, sőt a' külső Universitásokban letzkéket is olvasnak rá a' Profeszorok. — Ezekből megtetszik, nem csak az, hogy az Útazók írásai, a' pallérozott Nemzeteknél nagy bővséggel, és kedvességben vagynak, hanem az is, hogy velek bételni nem tudnak.

Magyarra fordítva pedig, mind ez ideig is, ezek között a' valóban haszonnal gyönyörködtető Könyvek között, mind öszve sinsz egy-két darabnál több. Nemzeti Litteratúránknak ezt a' nagy híjjánofságát igyekezem én, a' mennyire gyenge erőm 's tsekély tehetségem engedi, valami részből pótolni: hivatalomtól üres óráimat, 's falusi tsendességemet arrafzánván, hogy, ha igyekezetem kedvet találna, egy-néhány legjobb Útazók írásait, magyarul adhafsak, a' magyarul olvasoknak kezekbe.

Illyen célból, a' Cranz Dávid Grönlánd leírását, már le is fordítottam, hozzá adván egy-néhány világosító Jegyzéseket, az olyan helyeken,

a' hol a' Geográfiának, és Útazóknak szükibe lévõ nem tudós Magyar olvasóra nézve szükséges volt, vagy a' hol a' Cranz ideje óta történt dolgokból, õtet pótolhattam. — Ez a' könyv a' maga nemében Clásicus könyv: és ezt van szerentsém elsõben is a' nagy érdemü Publikumnak alázatosan ajánlani; ezzel a' kéréssel, hogy a' kiknek ezt megszerezni kedvek lenne, méltóztatásanak neveiket (előre való fizetés nélkül) az alább kinevezett Uraknál jelenteni. A' Könyv 20—22 árkusnyi lesz, egy Mappával, és négy rajzablákkal: az árrát egy tallérnél kevesebbre akarom tenni: Médárdusi Pesti Vásárra elkészül, és széljel küldõdhetik. Követni fogja ezt, egy esztendõ alatt, Kapitán Cooknak a' föld körül tett háromszori útja. Collectoroknak alázatosan megkérem

Debreczenben: Prof. T. T. Magyar Mihály Urat.

N. Váradom: Fiskális Tett. Bige Márton —

Pesten: Rézmetészõ tit. Karacs Ferentz —

Ketskeméten: Prof. T. T. Császári Losy Pál —

Komáromban: Prof. T. T. Etsedi János —

Bétsben: a' M. Kurir Iróit

Patakonn: a' Ref. Collégium Bibliothecariusát.

Pápán: Prof. T. T. Mokri Beniámin —

Ha pedig valakinek magammal fog parantsolni tetszeni, a' hozzám leg közelebb való Siklósi Posta Statióról bizonyosan tudósíthat.

D o b o s y M i h á l y.
Vaiszlói Ref. Prédikator,
Baranya Vármegyében.